

Szép-e valóban „a délszaki kilátás”?

Csurka István országgyűlési képviselő
a Magyar Igazság és Élet Pártjának elnöke
a Havi Magyar Fórum Szerkesztő bizottságának elnöke

Tisztelt Elnök Úr!

A Havi Magyar Fórum márciusi számában (81. old.) Vasvári Erika szerkesztő ismertette a JGYTF Történettudományi Tanszéke hallgatóinak folyóiratát, a *Belvedere Meridionale*-t. A kedves, megértő és biztató hangú ismertetés azonban bántó, igaztalan és becsületsértő személyeskedésbe torkollott két vendégünket, Demény Lajos és Kristó Gyula akadémikusokat illetően. A lap és a hozzákapcsolódó öntevékeny kör törekvése a sokoldalú ismeretszerzés, ezért meghívottaink körében ugyanúgy szerepelt Glatz Ferenc, Kristó Gyula, Szakály Ferenc, Benda Kálmán stb., mint László Gyula, Pap Gábor, Molnár V. József, Henkei Gyula és mások. Előfordult már, hogy ezért lefaszítottak, máskor lekommunizáltak olyan emberek, akiknek igazán beleszólnivalójuk nemigen lenne. Ez történt most is, s mert a vendéglátó kötelessége vendégeit megvédeni, kérem szíveskedjék az ominózus írásra való reflexióimat közölni.

Megkülönböztetett tisztelettel:

Dr. Szegfű László
a történelemtudományok kandidátusa
tanszékvezető főiskolai tanár

Szeged, 1999. május 4.

* * *

Olyasmí esett meg velünk, amire legmerészebb álmainkban sem számítottunk: a Havi Magyar Fórum ez évi márciusi számában Vasvári Erika tollából tanszékünk (JGYTF Történettudományi Tanszék) hallgatóinak szerény folyóirata majdhogyan felmagasztaltatott.

A *Belvedere Meridionale* független diáklap, amelynek jómagam csak a kiadásért felelős, de a kiadvány autonómiáját messzemenően tiszteletben tartó szereplője vagyok, így azt hiszem illő és jogos, hogy az említett írásra reagáljak.

Örülni a dicséretnek egy szemernyit lehet a szellem hiúsága is, de most legfeljebb csak a lélek udvariassága. Mert ebben a helyzetben a magasztalás inkább tolakodó, és csupán az ellenpontozás művészetét hivatott szolgálni, semmint valós értékítéletet közölni. Legutolsó lapszámunk (X. évf. 5-6. sz.) tisztes és a súlyának megfelelő bemutatása után ugyanis az ismertető durva, hamis és becsületsértő kirohanást intéz a lapban szereplő két neves történész, Kristó Gyula és Demény Lajos akadémikusok ellen. Így nem hiszem, hogy elismerő nyilatkozata jót tesz velünk, ugyanis az a szakmai súlytalanság és súlyos politikai terheltség miatt inkább ócsárlásnak tűnik. Olyan ez, mintha valaki tört dőf belénk, de

közben negédes szavakkal arról akar meggyőzni, hogy azért teszi, mert a kiálló markolat imponáló dísz lehet mindérunknak.

Ez a vehemens felháborodás enyhén szólva gyanús, szem elől téveszti, hogy minden túlzó groteszkké válik, s szinte maga provokálja a kérdést: Ön hol élt az elmúlt fél évszázadban? (Nagyon fiatal nem lehet, ha Kristó Gyula „évtizedeken át erőszakolta” Önre tanait.) A gyűlölet azt az illúziót keltheti a gyűlölködőben, hogy egy szintre emelkedett ellenségével, egyenrangúvá, sőt párbajképessé vált az elmarasztalt személlyel. Pedig ez optikai csalódás: a gyűlöletben jókora megtisztelés, reverencia van, s legalább akkora félelem is. Könnyű lenne persze azt állítani, hogy a recenzensből a szakmai féltékenység beszél, de sajnos ez képtelenség, őt ugyanis – legjobb tudomásom szerint – nem jegyzi sem a középkori, sem a kora újkori történetírás.

Elpiacosodó valóságunkban a szellemi értékek fokozott mértékben devalválódnak, a piacon ugyanis senki sem hisz a hiteles emberekben, ott a meggyőzés lármával és hangerővel történik, és aki netán észérvekkel rúkkol elő eleve gyanússá válik a vásári sokadalom szemében. Ezt kell tehát meglovagolni, rágalmazni bátran és könnyörtelenül, és a tömeget – amelyet az uszító egyszerűen ostoba csöcselékek tekinthet – mint a birkákat be lehet majd saját aklunkba terelni. És az ismertető szerzője ragyogóan alkalmazza a „rágalmaz bátran!” elvét, nyilvánvalóan abban a hitben, hogy az általa közölt eltorzított vagy igaztalan információk végül is üstökön ragadhatják azokat, akik el sem követték a vádiratában elhangzottakat, s az így kellő módon manipulált, mindenevő tömeg majd elvégzi a szennyes munkát. „S ha mindenki elhitte a hazugságot – hogy Orwellt idézzem –, ... akkor a hazugság bevonult a történelembe és igazsággá vált.” A szerző tehát igazolva láthatja magát és vidáman sütkérezhet így teremtett „igazsága” fényében.

Ami pedig a tudomány szemléletét illeti, abszolút idealista, állításaiból úgy tűnik, a tudományos igazság a priori az ember fejében van, vele születik, s teljes fegyverzetben kell kipattannia, mint Zeusz fejéből a bagolyszemű Pallasznak. Az, hogy „a jó pap holtig tanul” a két megszólítottra nem érvényes (bár Deményt édesanyja eredetileg papnak szánta), s azt a jogot is, amely pedig minden alkotónak joga, hogy elképzeléseit újra gondolja, új adatok, összefüggések tükrében felülvizsgálja, s ha szükséges módosítsa, megvonja tőlük a recenzens. Azzal persze mindenkinek számolnia kell, hogy gondolatai, ha közzé teszi azokat, nem biztos, hogy a kívánatos tetteket váltják ki (pl. akaratlanul is politikai hordószonoklatok érveivé válhatnak), s ezek révén a valóságtól messze elrugaszkodó kép alakulhat ki róla.

Elmélyült szakmai ítélet kimondásához persze illő szerénység is szükséges, ez saját szellemünk megtisztelése is, ám a szerénytelen, hozzá nem értő vagdalkozás nem növeszt, csak az űrt növeli bennünk, míg Phaedrus békája gyanánt „kidurran testtel el nem nyúlunk.”

Szegény Kristó Gyula – akit közismertsége miatt aligha kell bemutatnom az olvasóknak – kétszeresen is szerencsétlen, egyrészt mert – mint maga is bevallotta – nem hordozza zsebében a bölcsek követ, másrészt mert egyszer már, Csurka István elnök úr jóvoltából, voltam bátor őt „öreg és megfáradt” kollégák hasonlóan hamis vádjai ellenében a Magyar Fórum hasábjain megvédeni (1994/16. sz. 3. old.), de pechjére bírálója a bölcsek követének letéteményese, nem olvassa csak írja lapját.

Demény Lajos esetében pedig az az antik igazság érvényesül, hogy az ember nem büneiért, hanem erényeiért bűnhődik meg legjobban. Arról ugyanis a tisztelt szerkesztő

asszony, rendkívül szelektív felfogásával, megfelelnek, hogy mit köszönhet Deménynek az erdélyi magyar középiskolai és tanítóképzés, a romániai magyar tudományos kutatás stb. csupán azt firtatja, hogy a Szovjetunióban tanulva a román diákok és az intézmény összekötője volt (csak Szverdlovskban, ahol csupán ketten voltak Romániából), neje szintúgy Leningrádban, de erre a feladatra mindig azokat kérték föl, akik legjobban beszélték az orosz. (A felnagyított családi vita is a vizsgák előrehozatala és nem politikai kérdés körül robbant ki). Azt a cikk írójának már nem illik tudnia, hogy a végzés után nem mehetett Kolozsvárra, hanem a pártfőiskolára nevezték ki, (de az Bukarestben volt) s gyors előmenetelét diplomájának és tudományos fokozatának köszönhette, mivel az ottani káderek némelyikének még érettségi bizonyítványa sem volt. Vidáman összetéveszti őt Iliescuval, ugyanis Deményt nem belügyminiszter-helyettessé, hanem tanügyminiszter-helyettessé (ami azért nem ugyanaz) nevezték ki a forradalom után, 1990-ben, s hogy a bihari szenátorságot is csak Tökés László püspök úr megkeresésére vállalta el. Hogy az ismertető írója mennyire nem ismeri Demény munkásságát, maga bizonyítja, ugyanis lapunkból pozitív példaként felemlített székely lustrákról szóló írás nevezettnek a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Történettudományi Tanszékén elhangzott előadása rövidített változata, amely egy közel félezer oldalas forráskiadványa (*Székely Oklevéltár. Új sorozat. IV. köt. Kolozsvár, 1998*) summázata egyben.

Azt már a milétozsi Thalész leírta, hogy „a világon legkönnyebb másokat gyalázni”, de nem tette hozzá, hogy aki sárral dobálódik legelőbb maga sározódik be. Vagy biblikusán: „aki ítél, maga is megítéltetik”. Sajnos, nem az a megrendítő ebben az egyoldalú bemutatásban, hogy távol áll az igazságtól, hanem inkább az, hogy általa hitelét veszítheti maga a folyóirat is, amely leköszölte.

Azzal a céllal hívtuk életre jó tíz éve a Belvedere című diáklapot, hogy hallgatóinknak a leendő történelemtanároknak lehetőséget biztosítsunk a tanórán kívüli munkákra való felkészüléshez, szakmai és népszerűsítő tanulmányok írásának elsajátításához és a publikációhoz, neves történészek meghívásával és új tudományos eredmények ismertetésével felkészültségük elmélyítéséhez. Tenni akartuk pedig ezt a pártatlan és objektív történelemszemlélet jegyében, sine ira et studio. Nem hiszem, hogy helyes volna, ha e lap az eredeti célkitűzések felrúgásával bármely politikai kurzus komornyikjává vagy szobalányává szegődne. Köszönjük tehát az utolsó bekezdésben megfogalmazott biztatást az igazság keresésére és a tisztességes munkára vonatkozóan, s igyekszünk is megfelelni ezen kívánalmaknak.

SZEGFŰ LÁSZLÓ

